

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Зорница Димитрова Петрова

по клавирен съпровод и пиано в

катедра „Пиано и акордеон” в

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” - Пловдив

за присъждане на научна и образователна степен „Доктор”

на

хон. ас. Анелия Иванова Господинова

по професионално направление 030802 „Музикално и танцово изкуство”,

по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство”

в катедра „Пиано” при Теоретико-композиторски и диригентски факултет

на НМА „Проф. Панчо Владигеров”

на тема

Инструментална изразност и интерпретационни проблеми в словото клавирно творчество на Филип Павлов

Разглеждам дисертационния труд на хон. ас. Анелия Господинова „Инструментална изразност и интерпретационни проблеми в словото клавирно творчество на Филип Павлов” като уникална възможност да се изгради стройна и подробно обоснована визия за съществен дял от клавирното творчество на композитора. Уникалното се корени в на практика несъществуващата дистанция на време и пространство при научното наблюдение на ярко творчество, родено „днес и сега”, инспирирано от пулса на настоящето, самоосъществяващо се в образцови авторски изпълнения и доказало се като национално богатство чрез интерпретационните модели на двама водещи български пианисти, каквито са Ростислав Йовчев и научния ръководител на труда – Димитър Цанев. Като се прибавят към това личните изпълнителски ракурси на докторантката и обогатяващия тесен контакт с автора, се отчита една обширна и достоверна „база данни”, върху която търсещата научна мисъл може смело да се фокусира. И Анелия Господинова го прави по начин, който категорично респектира със силата на подробния и в най-добрия смисъл на думата „добросъвестен” анализ, професионално и правдиво изведените научни тези.

Дисертационният труд съдържа: Увод, три глави, заключение, приноси и Библиографска справка, включваща 66 заглавия на български, руски, английски и немски езици.

В своята **уводна част** докторантката очертава обекта и предмета на изследването, набелязва целите и свързаните с тях задачи, съзнавайки широките параметри на едно творческо присъствие, отдавна намерило ревностни популяризатори сред изявените български пианисти. Като има предвид, че визираното клавирно творчество неведнъж бива обект на научен интерес, Анелия Господинова точно набелязва своя личен изследователски периметър. Още тук искам да подчертая впечатляващата последователност и прецизност на анализа, към които авторката неотклонно се придържа в същинското изследване.

Присъщата „дисциплина“ и логичната последователност на изказа още тук „печелят доверие“ превръщат се в своеобразен залог за правдивост и достоверност.

В **първа глава** на дисертационния труд се разглеждат многостранните дейности, около които гравитира търсещата художествена природа на Филип Павлов – от клавирното изпълнителство, през композиционното и литературното творчество до научните и педагогическите му принципи. Като обединяващ център на всичко това Анелия Господинова убедително определя областта на композицията. Тук авторката открива важна творческа закономерност: „Композиторът Филип Павлов пише клавирна музика във всички периоди на своето творческо развитие. Интересно е, че тя се появява между създаването на по-крупни творби и в същото време служи за импулс преди създаването на нови значителни произведения“. Още по-ярко звучи изводът, че „... клавирната музика е своеобразен остров за композитора Филип Павлов, който го приютява след големи творчески напрежения и от който той добива сили и вдъхновение за нови творчески идеи. И това е дълбоко свързано с пътя на пианиста Филип Павлов“.

В тази глава се отделя заслужено внимание и към научните приноси, заложили в дисертацията на композитора на тема „Система за проучване и оценяване на музикално творчество, създадено от деца“. Считам, че проследяването, макар и бегло, на този теоретичен ракурс е не просто интригуващо. То би следвало да е „ключово“ и задължително за всеки, който се фокусира с научна мисъл върху художественото присъствие на Филип Павлов.

Втора глава визира трите циклични клавирни творби на композитора: „Приключенията на Пинокио“, „Пет миниатюри“ под общото заглавие „Приказки за клавиши“ и „Пет контраста“. Това са програмни творби (миниатюри или по-широко разгърнати форми, обединени около общата си

насоченост към детската аудитория. В един много задълбочен и строен порядък Анелия Господинова разглежда всяка пиеса като неделимо цяло от конкретна музикално-образна съдържателност, фокусирана в избраното заглавие, конкретна инструментална проблематика и конкретна педагогическа функционалност. Този, бих го нарекла „триизмерен“ подход към изследвания обект, респектира не само със своята изчерпателност, но и със своето постоянство като линия на анализ до последната страница на труда. Впечатлява като подход заложената от докторантката система за често срещаните в трите цикъла технически показатели, които обхващат разнородните инструментални похвати и свързаните с тях нива на клавирни умения в различните учебни етапи. В тази система от показатели авторката посочва: разнообразната артикулация, регистровите комбинации, динамичната картина, педализацията, полифоничните похвати и интонационните структури – все важни особености, определящи клавирния почерк.

В хода на изложението докторантката прави съществен извод, засягащ ролята и приложимостта на трите цикъла в процеса на клавирното развитие: „Изпълнителят, който се намира в своите ранни години на клавирно обучение, попадайки в подобна програмна насоченост има близост с детския емоционален свят. Тази връзка сякаш „отключва“ и подпомага изпълнителството, като провокира вътрешното усещане към конкретните образи и укрепва развитието на индивидуалната артистичност и клавирната интерпретация.”

По-късно Анелия Господинова се спира върху драматургичните особености, изграждащи трите циклични структури (всяка от по пет пиеси)), откроявайки принципа на контраст като специално използван от композитора. Към всеки от трите цикъла тя подхожда с подробен анализ в отчетливо повтаряща се форма, включваща: метро-ритмични особености, тонална система, хармоничен език, специфика на тематизма, клавирна фактура, интерпретационни задачи и най-сетне педагогически насоки към определени от практиката възрастови нива. Изказът е строг и ясен. Детайлизацията и логичността в разглежданата проблематика подсказва сериозна музикално-теоретична база, с която докторантката свободно борави. В същото време всичко води към най-същественото – богатия калейдоскоп от образни асоциации – необходими и незаменими за клавирното обучение и художественото възпитание на ученика.

В **трета глава** на своя дисертационен труд Анелия Господинова разглежда соловите клавирни опуси на композитора в разгърнатата музикална форма. Определените като клавирно творчество „с качествата на концертен репертоар“, произведенията „Прелюд“, „Интродукция и седем вариационни

етюда”, „Танц за Тангра”, “Sonatina Brilliante” и Соната „Диви маски” предоставят разностранна и интригуваща клавирна проблематика, която изисква от изпълнителя ярко присъствие и художествена съизмеримост с „хоризонта на авторското виждане”. Именно приближаването в дисертацията до този хоризонт изисква извън приложената „подробна аналитичност, която е безспорно достойнство на научния подход на докторантката, и една по-свободна творческа мисловност, придружена с широко-еманципирани изпълнителски възгледи. В помощ на това би дошло едно внимателно вглеждане във великолепните налични изпълнителски модели. Давам израз на тази малка субективна пожелателност с ясното съзнание за богатия изчерпателен анализ на музикалната проблематика в трета глава. Анелия Господинова умело проследява пътя на една авторска еволюция, като всяка следваща творба е лаборатория за нови идеи, нови технологични предизвикателства, нови форми на музикалния изказ.

Създаден в ранните творчески години на композитора, Прелюдът е представен като произведение „с богат хармоничен език и многообразни технически прийоми”. Правдиви са асоциативните връзки с лиричните образи на класика Веселин Стоянов, както и беглото усеждане за фолклорен двуглас. Следва първата издадена творба в разгърната форма – Интродукция и седем вариационни етюда – произведение, което търси своите първообрази в епохалните етюдни постижения на Романтизма (в творческото на Шуман, Лист и Брамс). „Танц за Тангра” Анелия Господинова определя като „по-специфично произведение в творчеството на Филип Павлов”. По мащабност на драматургията творбата е сравнена с Втория му клавирен концерт, с други инструментални концерти и с части от ораторни произведения.

Изградена според принципите на класическата тричастна структура, замислена като „юбилеен подарък” за пианиста Ростислав Йовчев, “Sonatina Brilliante” е нова крачка напред към клавирната бравура, обагрена в светла жизнерадост. Цялата сонатина, според докторантката се отличава с „...лаконизъм в експонирането и развитието на тематизма във всяка от нейните части, наситени с ярка мелодичност”. Задълбоченият подход на Анелия Господинова към проблематиката на тази кратка, но калейдоскопична творба убедително внушава мястото ѝ на ярка съвременна композиция, майсторски извеждаща някои от най-силните страни на родното ни клавирно изпълнителство.

Последната разглеждана композиция е Соната „Диви маски” (според композитора тя е последна в хронологията на соловата му клавирна музика). И тук докторантката успява да докаже виждането си, че творбата е „... силен момент в обобщаването на оформени възгледи за крупна драматургичност, за изпълнителско изкуство и възможност за разгръщане на инструментален

виртуозитет”. Като продължение на разгърнатия инструментализъм от трите клавирни концерта на Филип Павлов, сонатата носи ярък образен код, който логично насочва към карнавална еуфория и дива, но не в смисъла на „примитивна” екзалтация. Претворяваща най-ярките белези от отчетливо-разпознаваемия пианистичен стил на Димитър Цанев, Соната „Диви маски” е представена като иновативна творба, натоварена с хроматични вертикали, със сложна интервалика и дисонантност, със звукописваща педална техника.

В заключение бих подчертала, че пред нас е един полезен, откривателски и самоотвержен труд, който със сигурност скъсява пътя към правилната интерпретация на тази живописна българска музика. Като се запознах с интелигентно изведените приноси моменти, бих ги определила с думите правдиви и точни.

Ето защо с убеденост предлагам на респектиращото научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор” на Анелия Иванова Господинова.

доц. д-р Зорница Петрова

21.02.2019 г.

Пловдив